TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. birželio 3 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Viešojo paslaugų, prekių ir darbų pirkimo sutarčių sudarymas – Direktyva 2014/24/ES – Procedūros eiga – Dalyvių pasirinkimas ir sutarčių sudarymas – 63 straipsnis – Dalyvis, kuris remiasi kito subjekto pajėgumu, kad atitiktų perkančiosios organizacijos reikalavimus – 57 straipsnio 4, 6 ir 7 dalys – Šio subjekto pateikti melagingi pareiškimai – Minėto dalyvio pašalinimas nereikalaujant ar nesuteikiant jam galimybės pakeisti tokio subjekto – Proporcingumo principas“

Byloje C-210/20

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba), Italija) 2020 m. vasario 20 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. kovo 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Rad Service Srl Unipersonale,

Cosmo Ambiente Srl,

Cosmo Scavi Srl

prieš

Del Debbio SpA,

Gruppo Sei Srl,

Ciclat Val di Cecina Soc. Coop.,

Daf Costruzioni Stradali Srl,

dalyvaujant

Azienda Unità Sanitaria Locale USL Toscana Centro,

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas N. Piçarra, teisėjai D. Šváby (pranešėjas) ir S. Rodin,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

* Proceso kalba: italų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Del Debbio SpA*, *Gruppo Sei Srl* ir *Ciclat Val di Cecina Soc. Coop.*, atstovaujamų *avvocati* A. Manzi ir F Bertini,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* C. Colelli ir S. L. Vitale,

– Europos Komisijos, atstovaujamos G. Gattinara, P. Ondrůšek ir K. Talabér-Ritz,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 49 bei 56 straipsnių ir 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18 (OL L 94, 2014, p. 65), 63 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Rad Service Srl Unipersonale*, *Cosmo Ambiente Srl* ir *Cosmo Scavi Srl*, sudarančių laikinąją įmonių grupę (LĮG) *Rad Service* (toliau – LĮG *Rad Service*), ginčą su *Del Debbio SpA*, *Gruppo Sei Srl* ir *Ciclat Val di Cecina Soc.* Coop. (toliau – LĮG *Del Debbio*) ir laikinąja įmonių grupe, sudaryta iš *DAF Costruzioni stradali Srl*, *GARC SpA* ir *Edil Moter Srl* (toliau – LĮG *Daf*), dėl *Azienda Unità Sanitaria Locale Toscana Centro* (Toskanos centro vietinė sveikatos įstaiga, Italija) sprendimo pašalinti LĮG *Del Debbio* iš viešojo darbų pirkimo sutarties sudarymo procedūros.

Teisinis pagrindas

Direktyva 2014/24

3 Direktyvos 2014/24 84, 101 ir 102 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(84) [D]aug ekonominės veiklos vykdytojų, ir ne tik MVĮ [mažosios ir vidutinės įmonės], mano, kad didelė kliūtis jų dalyvavimui viešuosiuose pirkimuose yra administracinė našta, atsirandanti dėl būtinybės pateikti daug pažymų ar kitų dokumentų, susijusių su pašalinimo ir atrankos kriterijais. Apribojus tokius reikalavimus, pavyzdžiui, naudojant Europos bendrąjį viešųjų pirkimų dokumentą (toliau – EBVPD), kurį sudaro naujausia savideklaracija, galbūt būtų galima labai supaprastinti tvarką, o tai būtų naudinga ir perkančiosioms organizacijoms, ir ekonominės veiklos vykdytojams.

Vis dėlto iš konkurso dalyvio, kuriam nuspręsta skirti sutartį, turėtų būti reikalaujama pateikti atitinkamus įrodymus, o perkančiosios organizacijos neturėtų sudaryti sutarčių su to negalinčiais padaryti konkurso dalyviais. Perkančiosios organizacijos taip pat turėtų turėti teisę bet kada reikalauti pateikti visus patvirtinamuosius dokumentus, jei mano[, kad] tai yra būtina, kad būtų tinkamai laikomasi procedūros. Tai visų pirma galėtų būti dviejų etapų procedūrų atveju – kai organizuojamas ribotas konkursas, konkurso procedūra su derybomis, konkurencinis dialogas ir inovacijų partnerystė – kai perkančiosios organizacijos naudojasi galimybe apriboti kandidatų, pakviestų teikti pasiūlymą, skaičių. Gali būti pagrįsta reikalauti pateikti patvirtinamuosius

dokumentus kandidatų atrinkimo metu siekiant išvengti padėties, kai perkančiosios organizacijos pakviečia kandidatus, kurie, kaip vėliau paaiškėja, negali pateikti patvirtinamųjų dokumentų skyrimo etape, ir taip užkertamas kelias dalyvauti kandidatams, kurie iš esmės atitiktų reikalavimus.

Turėtų būti aiškiai nustatyta, kad EBVPD taip pat turėtų būti pateikiama atitinkama informacija apie subjektus, kurių pajėgumais ekonominės veiklos vykdytojas remiasi, kad informacijos apie tokius subjektus patikrinimą būtų galima atlikti tuo pačiu metu, kai atliekamas pagrindinio ekonominės veiklos vykdytojo patikrinimas, ir tokiomis pačiomis sąlygomis;

<…>

(101) [P]erkančiosioms organizacijoms reikėtų papildomai suteikti galimybę neleisti dalyvauti ekonominės veiklos vykdytojams, kurie pasirodė esą nepatikimi, pavyzdžiui, dėl aplinkos apsaugos ar socialinės srities įsipareigojimų pažeidimų, įskaitant prieinamumo neįgaliesiems taisyklių pažeidimus ar kitokius sunkius profesinius nusižengimus, kaip antai konkurencijos taisyklių ar intelektinės nuosavybės teisių pažeidimai. Turėtų būti paaiškinta, kad dėl šiurkščių profesinių nusižengimų gali būti suabejota ekonominės veiklos vykdytojo sąžiningumu, ir dėl to ekonominės veiklos vykdytojui negalėtų būti paskirta viešoji sutartis, neatsižvelgiant į tai, ar ekonominės veiklos vykdytojas kitu atveju turėtų techninių ir ekonominių pajėgumų įvykdyti sutartį.

Atsižvelgiant į tai, kad perkančioji organizacija bus atsakinga už savo galimų klaidingų sprendimų pasekmes, perkančiosioms organizacijoms taip pat turėtų būti leidžiama atsižvelgti į tai, kad buvo šiurkščių profesinių nusižengimų, kai prieš priimdamos galutinį ir privalomą sprendimą, kuriuo konstatuojama, kad yra privalomų pašalinimo pagrindų, jos gali kuriuo nors tinkamu būdu įrodyti, kad ekonominės veiklos vykdytojas pažeidė savo pareigas, įskaitant pareigas, susijusias su mokesčių ar socialinio draudimo įmokų mokėjimu, išskyrus atvejus, jei pagal nacionalinę teisę nustatyta kitaip. Joms taip pat turėtų būti leidžiama pašalinti kandidatus ar konkurso dalyvius, kurių darbe pagal ankstesnes viešąsias [viešojo pirkimo] sutartis buvo nustatyta didelių trūkumų, susijusių su esminiais reikalavimais, pavyzdžiui, sutartis buvo neįvykdyta, pateikti produktai ar suteiktos paslaugos turėjo didelių trūkumų, dėl kurių jų nebuvo galima naudoti pagal paskirtį, arba buvo netinkamai elgiamasi ir dėl to kyla rimtų abejonių dėl to ekonominės veiklos vykdytojo patikimumo. Nacionalinėje teisėje turėtų būti numatyta maksimali tokio pašalinimo trukmė.

Taikydamos neprivalomus pašalinimo pagrindus, perkančiosios organizacijos turėtų itin daug dėmesio skirti proporcingumo principui. Dėl nedidelių pažeidimų ekonominės veiklos vykdytojui turėtų būti neleidžiama dalyvauti konkurse tik išimtinėmis aplinkybėmis. Tačiau dėl pasikartojančių nedidelių pažeidimų gali kilti abejonių dėl ekonominės veiklos vykdytojo patikimumo, o tuo gali būti pagrįstas neleidimas jam dalyvauti konkurse;

(102) [T]ačiau turėtų būti suteikta galimybė ekonominės veiklos vykdytojams patvirtinti atitikties priemones, kuriomis būtų siekiama ištaisyti nusikalstamos veikos ar nusižengimų padarinius ir užtikrinti veiksmingą kitų galimų pažeidimų prevenciją. Tos priemonės visų pirma galėtų būti personalo ir organizavimo priemonės, pavyzdžiui, ryšių su visais asmenims ar organizacijomis, dalyvaujančiomis darant pažeidimą, nutraukimas, atitinkamos personalo reorganizavimo priemonės, pranešimo ir kontrolės sistemų įgyvendinimas, vidaus audito struktūros sukūrimas reikalavimų vykdymui stebėti ir vidaus atsakomybės bei kompensavimo taisyklių patvirtinimas. Kai tokiomis priemonėmis užtikrinamos pakankamos garantijos, atitinkamam ekonominės veiklos vykdytojui nebeturėtų būti neleidžiama dalyvauti remiantis vien tais pagrindais. Ekonominės veiklos vykdytojams turėtų būti suteikta galimybė prašyti, kad būtų išnagrinėtos atitikties priemonės, kurių imtasi, kad galbūt jiems būtų suteiktas leidimas dalyvauti pirkimo procedūroje. Tačiau valstybėms narėms turėtų būti palikta teisė nustatyti tikslias tokiais atvejais

taikomas procedūrines ir esmines sąlygas. Visų pirma jos turėtų galėti laisvai nuspręsti, ar leisti atskiroms perkančiosioms organizacijoms atlikti atitinkamus įvertinimus, ar tą užduotį patikėti kitoms centrinio ar decentralizuoto lygio institucijoms“.

4 Šios direktyvos 18 straipsnio „Pirkimų principai“ 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Perkančiosios organizacijos ekonominės veiklos vykdytojus vertina vienodai ir jų nediskriminuoja, jos veikia skaidriai ir vadovaujasi proporcingumo principu.“

5 Minėtos direktyvos 57 straipsnio „Pašalinimo pagrindai“ 4–7 dalyse nustatyta:

„4. Perkančiosios organizacijos gali pašalinti arba gali būti valstybių narių įpareigotos pašalinti iš dalyvavimo pirkimo procedūroje [pirkimo procedūros] ekonominės veiklos vykdytojams esantiems [vykdytojus, esančius] bet kurioje iš šių situacijų:

<…>

c) kai perkančioji organizacija gali tinkamomis priemonėmis įrodyti, kad ekonominės veiklos vykdytojas yra kaltas dėl sunkaus profesinio nusižengimo, dėl kurio galima abejoti jo sąžiningumu;

<…>

h) kai ekonominės veiklos vykdytojas rimtai iškraipė faktus pateikdamas informaciją, reikalingą patikrinti, ar nėra pagrindų pašalinti, arba patikrinti atitiktį atrankos kriterijams, nuslėpė tokią informaciją arba negali pateikti patvirtinamųjų dokumentų, reikalaujamų pagal 59 straipsnį, arba

i) ekonominės veiklos vykdytojas <…> ėmė aplaidžiai teikti [dėl aplaidumo pateikė] klaidinančią informaciją, kuri gali turėti esminę įtaką sprendimams dėl pašalinimo, atrankos ar sutarties skyrimo.

<…>

5. <…>

Perkančiosios organizacijos gali bet kuriuo procedūros metu pašalinti ekonominės veiklos vykdytoją arba būti valstybių narių įpareigotos pašalinti ekonominės veiklos vykdytoją, jeigu paaiškėja, kad ekonominės veiklos vykdytojas dėl veiksmų, atliktų arba neatliktų prieš procedūrą ar jos metu, yra patekęs į vieną iš 4 dalyje nurodytų situacijų.

6. Ekonominės veiklos vykdytojas, atsidūręs vienoje iš 1 ir 4 dalyse nurodytų situacijų, gali pateikti įrodymus, kad ėmėsi pakankamų priemonių, jog įrodytų savo patikimumą, nepaisant to, kad yra tinkamas pagrindas jį pašalinti. Jeigu manoma, kad tokių įrodymų pakanka, atitinkama[s] ekonominės veiklos vykdytojas nepašalinamas iš pirkimo procedūro[s].

Šiuo tikslu ekonominės veiklos vykdytojas įrodo, kad sumokėjo arba įsipareigojo sumokėti kompensaciją už žalą, padarytą dėl nusikalstamos veikos arba nusižengimo, išsamiai išaiškino faktines ir kitas aplinkybes aktyviai bendradarbiaudamas su tyrimą atliekančiomis valdžios institucijomis ir ėmėsi konkrečių tinkamų techninių, organizacinių ir personalo priemonių, kad užkirstų kelią tolesnei nusikalstamai veikai arba nusižengimams.

Priemonės, kurių ėmėsi ekonominės veiklos vykdytojai, vertinamos atsižvelgiant į nusikalstamos veikos arba nusižengimo sunkumą ir konkrečias aplinkybes. Kai manoma, kad priemonių nepakanka, ekonominės veiklos vykdytojui pateikiamas to sprendimo motyvų paaiškinimas.

Ekonominės veiklos vykdytojui, kuris galutiniu teismo sprendimu pašalintas iš dalyvavimo pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrose [pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų], neleidžiama valstybėse narėse, kuriose tas teismo sprendimas galioja, iš to sprendimo išplaukiančiu pašalinimo laikotarpiu naudotis šioje dalyje numatyta galimybe.

7. Valstybės narės apibrėžia šio straipsnio įgyvendinimo sąlygas įstatymuose ar kituose teisės aktuose ir atsižvelgdamos į Sąjungos teisę. Visų pirma jos nustato ilgiausią pašalinimo laikotarpį, jei ekonominės veiklos vykdytojas savo patikimumui įrodyti nesiėmė jokių 6 dalyje nurodytų priemonių. Kai pašalinimo laikotarpis nenustatomas galutiniu teismo sprendimu, tas laikotarpis 1 dalyje nurodytais atvejais neviršija penkerių metų nuo nuteisimo galutiniu teismo sprendimu dienos, o 4 dalyje nurodytais atvejais – trejų metų nuo atitinkamo įvykio dienos.“

6 Tos pačios direktyvos 59 straipsnyje „Europos bendrasis viešųjų pirkimų dokumentas“ numatyta:

„1. Prašymų leisti dalyvauti konkurse arba pasiūlymų pateikimo metu perkančiosios organizacijos kaip pirminį įrodymą pripažįsta [EBVPD], kuriame pateikiama naujausia savideklaracija, pakeičianti viešųjų institucijų arba trečiųjų šalių išduotas pažymas, kuriose patvirtinama, kad atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas atitinka bet kurią iš toliau nurodytų sąlygų:

a) jis nėra patekęs į vieną iš 57 straipsnyje nurodytų padėčių, kurių atveju ekonominės veiklos vykdytojai turi arba gali būti pašalinami;

b) jis tenkina atitinkamus atrankos kriterijus, nustatytus pagal 58 straipsnį;

c) jeigu taikytina, jis atitinka objektyvias taisykles ir kriterijus, nustatytus pagal 65 straipsnį.

Kai ekonominės veiklos vykdytojas remiasi kitų subjektų pajėgumu pagal 63 straipsnį, EBVPD taip pat pateikiama šios dalies pirmoje pastraipoje nurodyta informacija, susijusi su tokiais subjektais.

EBVPD sudaro ekonominės veiklos vykdytojo oficialus pareiškimas, kad jo atžvilgiu netaikomas atitinkamas pašalinimo pagrindas ir (arba) kad jis tenkina atitinkamą atrankos kriterijų, bei pateikiama atitinkama informacija, kurios reikalauja perkančioji organizacija. EBVPD toliau nurodoma viešoji institucija arba trečioji šalis, atsakinga už patvirtinamųjų dokumentų parengimą, ir pateikiamas oficialus pareiškimas, kad ekonominės veiklos vykdytojas paprašytas galės nedelsdamas pateikti tuos patvirtinamuosius dokumentus.

Kai perkančioji organizacija patvirtinamuosius dokumentus gali gauti tiesiogiai naudodamasi duomenų baze pagal 5 dalį, EBVPD taip pat pateikiama šiuo tikslu reikalinga informacija, pavyzdžiui, duomenų bazės interneto adresas, identifikacijos duomenys ir, jei taikytina, privaloma sutikimo deklaracija.

<…>

4. Perkančioji organizacija gali bet kuriuo procedūros metu prašyti dalyvių ir kandidatų pateikti visus patvirtinamuosius dokumentus arba jų dalį, jeigu tai yra būtina tinkamai procedūros eigai užtikrinti.

Prieš skirdama sutartį, perkančioji organizacija reikalauja (išskyrus sutarčių sudarymo preliminariųjų sutarčių pagrindu, kai tokios sutartys sudaromos pagal 33 straipsnio 3 dalį arba 33 straipsnio 4 dalies a punktą, atveju), kad konkurso dalyvis, kuriam ji nusprendė skirti sutartį, pateiktų naujausius patvirtinamuosius dokumentus pagal 60 straipsnį ir, jei taikytina, pagal 62 straipsnį. Perkančioji organizacija gali paprašyti ekonominės veiklos vykdytojų papildyti arba patikslinti pagal 60 ir 62 straipsnius pateiktas pažymas.

5. Nepaisant 4 dalies, nereikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai pateiktų patvirtinamuosius dokumentus ar kitus įrodomuosius dokumentus, kai perkančioji organizacija turi galimybę (ir tiek, kiek ji ją turi) gauti pažymas arba susijusią informaciją naudodamasi tiesiogine prieiga [prie] bet kurios iš valstybių narių nemokamos nacionalinės duomenų bazės, pavyzdžiui, nacionalinio viešųjų pirkimų registro, bendrovių virtualaus dokumentų rinkinio, elektroninių dokumentų saugyklos sistemos ar išankstinių kvalifikacijos reikalavimų sistemos.

<…>“

7 Direktyvos 2014/24 60 straipsnyje „Įrodinėjimo priemonės“ numatyta:

„1. Perkančiosios organizacijos gali reikalauti sertifikatų, pažymų ir kitų šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse ir XII priede nurodytų įrodinėjimo priemonių kaip įrodymo, kad nėra pašalinimo pagrindų, kaip nurodyta 57 straipsnyje, ir kad tenkinami atrankos kriterijai pagal 58 straipsnį.

Perkančiosios organizacijos nereikalauja kitų įrodinėjimo priemonių nei nurodytosios šiame straipsnyje ir 62 straipsnyje. Pagal 63 straipsnį ekonominės veiklos vykdytojai gali remtis visomis tinkamomis priemonėmis, kad įrodytų perkančiajai organizacijai, jog jie turės reikiamus išteklius.

2. Pakankamu įrodymu, kad ekonominės veiklos vykdytojui netaikomas nė vienas iš 57 straipsnyje nurodytų atvejų, perkančiosios organizacijos pripažįsta toliau nurodytus dalykus:

a) kalbant apie to straipsnio 1 dalį – išrašo iš atitinkamo registro, pvz., teismo bylų registro, pateikimą arba vietoj šio išrašo – valstybės narės ar kilmės šalies arba šalies, kurioje ekonominės veiklos vykdytojas yra įsisteigęs, kompetentingos teisminės arba administracinės institucijos išduotą lygiavertį dokumentą, įrodantį, kad tie reikalavimai yra įvykdyti;

b) kalbant apie to straipsnio 2 dalį ir 4 dalies b punktą – valstybės narės ar atitinkamos šalies kompetentingos valdžios institucijos išduotą pažymą.

<…>“

8 Šios direktyvos 63 straipsnyje „Rėmimasis kitų subjektų pajėgumu“ numatyta:

„1. Pagal 58 straipsnio 3 dalį nustatytų kriterijų, susijusių su ekonomine ir finansine būkle, ir pagal 58 straipsnio 4 dalį nustatytų kriterijų, susijusių su techniniu ir profesiniu pajėgumu, atžvilgiu ekonominės veiklos vykdytojas atitinkamais atvejais dėl konkrečios sutarties gali remtis kitų subjektų pajėgumu, nepriklausomai nuo ryšių su jais teisinio pobūdžio. Tačiau kriterijų, susijusių su išsilavinimu ir profesinėmis kvalifikacijomis, kaip nustatyta XII priedo II dalies f punkte, arba su atitinkama profesine patirtimi, atžvilgiu ekonominės veiklos vykdytojai gali remtis kitų subjektų pajėgumu tik tuo atveju, kai pastarieji atliks tuos darbus ar teiks tas paslaugas, kuriems reikalaujama šių pajėgumų. Kai ekonominės veiklos vykdytojas pageidauja remtis kitų subjektų pajėgumu, jis perkančiajai organizacijai turi įrodyti, pavyzdžiui, pateikdamas šių subjektų tuo tikslu patvirtintą įsipareigojimą, kad jis turės reikiamus išteklius.

Perkančioji organizacija pagal 59, 60 ir 61 straipsnius patikrina, ar subjektai, kurių pajėgumu ketina remtis ekonominės veiklos vykdytojas, tenkina atitinkamus atrankos kriterijus ir ar nėra pašalinimo pagrindų pagal 57 straipsnį. Perkančioji organizacija reikalauja, kad ekonominės veiklos vykdytojas pakeistų subjektą, kuris netenkina atitinkamo atrankos kriterijaus arba kurio atžvilgiu yra privalomų pašalinimo pagrindų. Perkančioji organizacija gali reikalauti arba valstybė narė gali reikalauti, kad ji reikalautų, jog ekonominės veiklos vykdytojas pakeistų subjektą, kurio atžvilgiu yra neprivalomų pašalinimo pagrindų.

Kai ekonominės veiklos vykdytojas remiasi kitų subjektų pajėgumu kriterijų, susijusių su ekonomine ir finansine būkle, atžvilgiu, perkančioji organizacija gali reikalauti, kad ekonominės veiklos vykdytojas ir tie subjektai būtų bendrai atsakingi už sutarties įvykdymą.

Tomis pačiomis sąlygomis 19 straipsnio 2 dalyje nurodyta ekonominės veiklos vykdytojų grupė gali remtis grupės dalyvių arba kitų subjektų pajėgumu.

2. Darbų pirkimo sutarčių, paslaugų pirkimo sutarčių ir įrengimo ar montavimo operacijų pagal prekių pirkimo sutartį atveju perkančiosios organizacijos gali reikalauti, kad tam tikras esmines užduotis tiesiogiai atliktų pats konkurso dalyvis, o kai pasiūlymą teikia 19 straipsnio 2 dalyje nurodyta ekonominės veiklos vykdytojų grupė – tos grupės dalyvis.“

Italijos teisė

9 2016 m. balandžio 18 d. *decreto legislativo n. 50 – Codice dei contratti pubblici* (Įstatyminis dekretas Nr. 50 – Viešųjų pirkimų kodeksas) (GURI, Nr. 91, 2016 m. balandžio 19 d., paprastasis priedas Nr. 10, toliau – Viešųjų pirkimų kodeksas) 32 straipsnio 7 dalyje nustatyta:

„Sprendimas sudaryti sutartį įsigalioja patikrinus, ar tenkinami kriterijai.“

10 Viešųjų pirkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalies f-bis punkte nustatyta:

„Perkančiosios organizacijos pašalina iš pirkimo procedūros ekonominės veiklos vykdytoją, esantį kurioje nors iš toliau nurodytų situacijų, įskaitant tuomet, kai toje situacijoje yra kuris nors iš jo subrangovų 105 straipsnio 6 dalyje nurodytais atvejais: <…> f-bis) vykstant pirkimo procedūrai ir tuo atveju, kai remiasi kitų subjektų pajėgumu, ekonominės veiklos vykdytojas pateikia melagingus dokumentus ar pareiškimus“.

11 Šio kodekso 89 straipsnyje numatyta:

„1. <…>

Ekonominės veiklos vykdytojas, norintis remtis kitų subjektų pajėgumu, prideda <…> [pagalbinės įmonės] pasirašytą deklaraciją, patvirtinančią, kad ji atitinka 80 straipsnyje nurodytus bendruosius kriterijus, taip pat techninius kriterijus ir kad ši įmonė turi išteklių, dėl kurių remiamasi jos pajėgumu. Ekonominės veiklos vykdytojas perkančiajai organizacijai įrodo, kad jis turės reikiamus išteklius, pateikdamas pagalbinės įmonės pasirašytą deklaraciją, kurioje ši įmonė dalyviui ir perkančiajai organizacijai įsipareigoja visą sutarties galiojimo laikotarpį dalyviui suteikti trūkstamus išteklius. Kai pateikiami melagingi pareiškimai, kartu taikydama 80 straipsnio 12 dalį pareiškimus pasirašiusiems subjektams, perkančioji organizacija pašalina dalyvį ir negrąžina užstato. <…>

3. Perkančioji organizacija pagal 85, 86 ir 88 straipsnius patikrina, ar subjektai, kurių pajėgumu ketina remtis ekonominės veiklos vykdytojas, tenkina atitinkamus atrankos kriterijus ir ar nėra pašalinimo pagrindų pagal 80 straipsnį. Ji reikalauja, kad ekonominės veiklos vykdytojas pakeistų subjektus, kurie neatitinka atitinkamo atrankos kriterijaus arba kurių atveju yra privalomųjų pašalinimo pagrindų. Skelbime apie konkursą taip pat gali būti nurodyti atvejai, kai ekonominės veiklos vykdytojas privalo pakeisti subjektą, kurio atveju yra neprivalomųjų pašalinimo pagrindų, tačiau tik techninių kriterijų atveju.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

12 2018 m. sausio 3 d. skelbimu apie konkursą Toskanos centro vietinės sveikatos priežiūros įstaiga pradėjo procedūrą dėl buvusios Prato (Italija) ligoninės *Misericordia e Dolce* pastatų atrankinio ir mechaninio griovimo darbų pirkimo (bazinė kaina – 5 673 030,73 EUR) sutarties sudarymo.

13 Pateiktame pasiūlyme LĮG *Del Debbio* rėmėsi vienos pagalbinės įmonės techniniu ir profesiniu pajėgumu.

14 Nors laikinajame sąraše LĮG *Daf* ir LĮG *Del Debbio* užėmė pirmąsias dvi vietas, perkančioji organizacija jas pašalino iš pirkimo procedūros. Dėl to LĮG *Rad Service* pakilo į pirmąją šio sąrašo vietą.

15 LĮG *Del Debbio* pašalinimas motyvuotas tuo, kad ji pateikė pagalbinės įmonės pareiškimą, kuriame nebuvo nurodytas *patteggiamento*, t. y. 2013 m. birželio 14 d. priimtas sprendimas dėl šalių sutartos bausmės taikymo, skirtas įmonės savininkui ir teisėtam įmonės atstovui, kuris įsiteisėjo 2013 m. rugsėjo 11 d. Pagal Italijos teisę *patteggiamento* tokiomis kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis aiškiai prilygsta teistumui už sužalojimą dėl neatsargumo, padarytą pažeidžiant teisės aktus sveikatos apsaugos ir darbo saugos srityje.

16 Perkančioji organizacija pripažino, kad pagalbinė įmonė pateikė neteisingą ir melagingą atsakymą į EBVPD pateiktą klausimą dėl to, ar yra padariusi rimtų profesinių nusižengimų, nurodytų Viešųjų pirkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalies c punkte. Todėl perkančioji organizacija nusprendė, kad LĮG *Del Debbio* turi būti automatiškai pašalinta iš procedūros pagal šio kodekso 80 straipsnio 5 dalies f-bis punktą ir 89 straipsnio 1 dalį.

17 Kadangi *Tribunale amministrativo regionale per la Toscana* (Toskanos regiono administracinis teismas, Italija) dviem sprendimais pripažino LGĮ *Del Debbio* ir LGĮ *Daf* pašalinimą neteisėtu, LĮG *RAD Service* šiuos sprendimus apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, t. y. *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija).

18 Šis teismas mano, kad pagal Viešųjų pirkimų kodekso 89 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą teisėto pagalbinės įmonės atstovo per konkurso procedūrą pateiktas neteisingas pareiškimas automatiškai lemia perkančiosios organizacijos pareigą pašalinti dalyvį, kuris rėmėsi tos įmonės pajėgumu, ir šis dalyvis negali jos pakeisti kitu subjektu. Taigi šio kodekso 89 straipsnio 3 dalyje numatyta taisomoji procedūra netaikoma, todėl ekonominės veiklos vykdytojas negali pakeisti pagalbinės įmonės.

19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis dėlto abejoja dėl šios nuostatos suderinamumo su Direktyvos 2014/24 63 straipsnyje ir SESV 49 bei 56 straipsniuose numatytais principais ir normomis. Iš tiesų Direktyvos 2014/24 63 straipsnio 1 dalies antra pastraipa siekiama, be kita ko, užtikrinti, kad paslaugas teiktų veiklos vykdytojai, kurių pajėgumas ir reputacija yra tinkami, todėl perkančioji organizacija įpareigojama leisti pakeisti pagalbinio pobūdžio įmonę, kuri neatitinka kriterijų arba kurios atveju yra pašalinimo pagrindas.

20 Numačius, kad dalyvis automatiškai pašalinamas dėl įmonės, kurios pajėgumu jis ketina remtis, melagingų pareiškimų, Viešųjų pirkimų kodekso 89 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje draudžiama pakeisti pagalbinę įmonę, taigi draudžiama ir taisomoji priemonė, kuri vis dėlto numatyta šios nuostatos 3 dalyje visų kitų privalomųjų pašalinimo pagrindų atveju.

21 Tačiau Direktyvos 2014/24 63 straipsnyje jokia skirtinga tvarka nenumatyta ir jame reikalaujama pagalbinę įmonę pakeisti kiekvieną kartą, kad tik jos atžvilgiu yra koks nors privalomasis pašalinimo pagrindas.

22 Be to, dalyvis būtų nepajėgus patikrinti įmonių, kurių pajėgumu jis ketina remtis, pateiktų pareiškimų autentiškumo ir sąžiningumo. Taigi jis turi pasitikėti tų įmonių pateiktais pareiškimais ar dokumentais. LĮG *Del Debbio* taip pat tvirtina, kad nagrinėjamu atveju ji negalėjo žinoti apie pagalbinės įmonės savininko teistumą, nes jis nebuvo nurodytas nuosprendžių registro išraše, su kuriuo gali susipažinti kitas nei suinteresuotasis asmuo privatus subjektas.

23 Galiausiai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad galimi nacionalinėje teisėje numatyti dalyvio teisės remtis kitų subjektų pajėgumu ribojimai turi būti vertinami griežtai, atsižvelgiant į vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principus.

24 Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal Direktyvos [2014/24] 63 straipsnį, aiškinamą atsižvelgiant į [SESV] 49 ir 56 straipsniuose nurodytus įsisteigimo laisvės ir paslaugų teikimo laisvės principus, draudžiama taikyti Italijos nacionalinės teisės normas, reglamentuojančias rėmimąsi kitų subjektų pajėgumu ir pašalinimą iš viešojo pirkimo procedūrų, įtvirtintas Viešųjų pirkimų kodekso 89 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje, <…> pagal kurias tuo atveju, kai pagalbinė įmonė pateikia melagingą pareiškimą dėl įsiteisėjusių apkaltinamųjų nuosprendžių, kuriais galbūt galima įrodyti, kad padarytas rimtas profesinis nusižengimas, perkančioji organizacija visais atvejais turi pašalinti iš procedūros jame dalyvaujantį ekonominės veiklos vykdytoją, nereikalaudama ar nesuteikdama jam galimybės nurodyti kitą tinkamą pagalbinę įmonę, kuri pakeistų pirmąją, kaip tai nustatyta kitais atvejais, kai subjektai, kurių pajėgumu ketina remtis ekonominės veiklos vykdytojas, netenkina atitinkamo atrankos kriterijaus arba kai dėl tų subjektų yra privalomųjų pašalinimo pagrindų?“

25 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė taikyti pagreitintą procedūrą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį, motyvuodamas tuo, kad šioje byloje keliamas esmės klausimas, jos dalykas – skubių didelės vertės darbų, susijusių su ligoninės pastatais (jie negali būti atidėti ar sustabdyti), vykdymas ir kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata yra per plataus ginčo pagrindas.

26 2020 m. liepos 7 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu prašymas taikyti pagreitintą procedūrą buvo atmestas.

Dėl prejudicinio klausimo

27 Pirmiausia reikia pažymėti, kad pateiktas klausimas leidžia daryti prielaidą, jog nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatytas automatiškas dalyvio pašalinimas, kai subjektas, kurio pajėgumu tas dalyvis ketina remtis, pateikė neteisingą informaciją, gali pažeisti nediskriminavimo principą, nes tokio subjekto pakeitimas leidžiamas, kai šis neatitinka tam tikro atrankos kriterijaus arba kai dėl jo yra privalomųjų pašalinimo pagrindų.

28 Valstybės narės turi aiškią diskreciją nustatyti Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalyje numatytų neprivalomųjų pašalinimo pagrindų taikymo sąlygas (šiuo klausimu žr. 2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063, 36 punktą; 2019 m. kovo 28 d. Sprendimo *Idi*, C-101/18, EU:C:2019:267, 45 punktą ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Tim*, C-395/18, EU:C:2020:58, 34 punktą). Iš tikrųjų pagal Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 ir 7 dalis valstybės narės gali netaikyti šiose nuostatose numatytų neprivalomųjų pašalinimo pagrindų arba juos įtraukti į nacionalinės teisės aktus ir suteikti tokį griežtumo laipsnį, kuris kiekvienu atveju gali skirtis, atsižvelgiant į nacionaliniu lygmeniu vyraujančias teisines, ekonomines ar socialines aplinkybes.

29 Šiomis aplinkybėmis reikia performuluoti pateiktą klausimą ir pripažinti, kad juo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/24 63 straipsnis, aiškinamas kartu su šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies h punktu ir 6 dalimi, atsižvelgiant į proporcingumo principą, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad perkančioji organizacija turi automatiškai pašalinti dalyvį iš viešojo pirkimo procedūros, kai pagalbinė įmonė, kurios pajėgumu jis ketina remtis, pateikė melagingą pareiškimą dėl įsiteisėjusių apkaltinamųjų nuosprendžių, ir tokiu atveju negali reikalauti, kad šis dalyvis pakeistų tą subjektą, ar bent suteikti jam tokią galimybę, priešingai nei tai numatyta kitais atvejais, kai subjektai, kurių pajėgumu remiasi dalyvis, neatitinka tam tikro atrankos kriterijaus arba dėl kurių egzistuoja privalomieji pašalinimo pagrindai.

30 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Direktyvos 2014/24 63 straipsnio 1 dalyje numatyta ekonominės veiklos vykdytojo teisė atitinkamais atvejais dėl konkrečios sutarties remtis kitų subjektų pajėgumu, nepriklausomai nuo ryšių su jais teisinio pobūdžio, kad tenkintų tiek šios direktyvos 58 straipsnio 3 dalyje įtvirtintus kriterijus, susijusius su ekonomine ir finansine padėtimi, tiek šios direktyvos 58 straipsnio 4 dalyje nurodytus kriterijaus, susijusius su techniniu ir profesiniu pajėgumu (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Swm Costruzioni 2 ir Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 29 ir 33 punktus; 2016 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, EU:C:2016:214, 33, 35, 39, 49 ir 51 punktus ir 2016 m. birželio 2 d. Sprendimo *Pizzo*, C-27/15, EU:C:2016:404, 25 punktą).

31 Ekonominės veiklos vykdytojas, ketinantis pasinaudoti šia teise, pagal Direktyvos 2014/24 59 straipsnio, siejamo su šios direktyvos 84 konstatuojamosios dalies trečia pastraipa, 1 dalies antrą ir trečią pastraipas, pateikdamas savo prašymą dalyvauti arba pasiūlymą, turi pateikti perkančiajai organizacijai EBVPD, kuriame šis veiklos vykdytojas patvirtina, kad nei jis, nei subjektai, kurių pajėgumu jis ketina remtis, nėra vienoje iš šios direktyvos 57 straipsnyje nurodytų situacijų, dėl kurių ekonominės veiklos vykdytojas turi būti arba gali būti pašalintas.

32 Taigi, remdamasi Direktyvos 2014/24 63 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, perkančioji organizacija turi patikrinti, pirma, ar pagal šios direktyvos 59–61 straipsnius subjektai, kurių pajėgumu ketina remtis ekonominės veiklos vykdytojas, atitinka taikomus atrankos kriterijus ir, antra, ar yra šios direktyvos 57 straipsnyje nurodytų pašalinimo pagrindų, taikytinų tiek pačiam ekonominės veiklos vykdytojui, tiek šiems subjektams.

33 Direktyvos 2014/24 63 straipsnio 1 dalies antros pastraipos trečiame sakinyje numatyta, kad perkančioji organizacija gali reikalauti arba gali būti valstybės narės, kuriai ji priklauso, įpareigota reikalauti, kad atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas pakeistų subjektą, kurio pajėgumu jis ketina remtis ir dėl kurio yra neprivalomųjų pašalinimo pagrindų. Taigi iš nurodyto sakinio formuluotės aiškiai matyti, kad nors valstybės narės gali numatyti, jog tokiu atveju perkančioji organizacija privalo reikalauti, kad šis ekonominės veiklos vykdytojas atliktų tokį pakeitimą, vis dėlto jos negali atimti iš šios perkančiosios organizacijos galimybės savo iniciatyva reikalauti tokio pakeitimo. Iš tiesų valstybės narės turi tik galimybę šią teisę pakeisti perkančiosios organizacijos pareiga atlikti tokį pakeitimą.

34 Be to, toks Direktyvos 2014/24 63 straipsnio 1 dalies antros pastraipos trečio sakinio aiškinimas padeda užtikrinti, kad perkančiosios organizacijos laikytųsi proporcingumo principo pagal šios direktyvos 18 straipsnio 1 dalį. Iš tikrųjų iš šio principo, kuris yra bendrasis Sąjungos teisės principas, matyti, kad įgyvendinant šios direktyvos nuostatas valstybių narių ar perkančiųjų organizacijų nustatytos taisyklės neturi viršyti to, kas būtina šia direktyva siekiamiems tikslams įgyvendinti (šiuo klausimu žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Michaniki*, C-213/07, EU:C:2008:731, 48 punktą ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Tim*, C-395/18, EU:C:2020:58, 45 punktą).

35 Pirma, Direktyvos 2014/24 57 straipsnio tikslas, kurio taip pat siekiama jos 63 straipsniu, yra leisti perkančiajai organizacijai įsitikinti kiekvieno dalyvio sąžiningumu ir patikimumu, taigi ir pasitikėjimo ryšio su atitinkamu ekonominės veiklos vykdytoju nenutrūkimu (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio

19 d. Sprendimo *Meca*, C-41/18, EU:C:2019:507, 29 punktą ir 2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93*, C-267/18, EU:C:2019:826, 26 punktą). Siekiant būtent šio tikslo Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 6 dalimi, siejama su jos 102 konstatuojamąja dalimi, iš principo užtikrinama kiekvieno ekonominės veiklos vykdytojo, atsidūrusio vienoje iš šios nuostatos 1 ir 4 dalyse nurodytų situacijų, teisė pateikti įrodymų, kad ėmėsi pakankamų priemonių jo patikimumui patvirtinti, nepaisant to, kad egzistuoja atitinkamas pašalinimo pagrindas.

36 Šiomis aplinkybėmis Direktyvos 2014/24 63 straipsnis leidžia daryti prielaidą, kad perkančioji organizacija šiam dalyviui ir (arba) šiam subjektui suteikia galimybę jai nurodyti korekcines priemones, kurių jis galbūt ėmėsi siekdamas ištaisyti nustatytą pažeidimą, taigi ir įrodyti, kad jis gali būti laikomas patikimu subjektu, dar prieš reikalaujant, kad dalyvis pakeistų subjektą, kurio pajėgumu jis ketina remtis, dėl to, kad šis yra vienoje iš šios direktyvos 57 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytų situacijų (šiuo klausimu žr. 2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93*, C-267/18, EU:C:2019:826, 37 punktą).

37 Taigi tik subsidiariai ir tik tuo atveju, jeigu subjektas, kuriam taikomas Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytas pašalinimo pagrindas, nesiėmė jokių taisomųjų priemonių arba priemones, kurių jis ėmėsi, perkančioji organizacija laiko nepakankamomis, pastaroji gali arba, jeigu pagal nacionalinę teisę ji įpareigota tai daryti, turi reikalauti, kad dalyvis pakeistų minėtą subjektą.

38 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 6 dalies ketvirtą pastraipą ekonominės veiklos vykdytojui, kuris galutiniu teismo sprendimu pašalintas iš pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų, neleidžiama valstybėse narėse, kuriose tas teismo sprendimas galioja, tame sprendime nustatytu pašalinimo laikotarpiu naudotis šioje dalyje numatyta galimybe remtis korekcinėmis priemonėmis, kurių jis ėmėsi priėmus šį teismo sprendimą, ir taip išvengti pašalinimo, jeigu šie įrodymai laikomi pakankamais. Vis dėlto, kai galutiniame teismo sprendime neleidžiama dalyvauti viešojo pirkimo arba koncesijos suteikimo procedūrose subjektui, kurio pajėgumu ketina remtis dalyvis, tokiu atveju perkančioji organizacija turi suteikti dalyviui galimybę pakeisti šį subjektą kitu.

39 Antra, šio sprendimo 33 punkte pateikto Direktyvos 2014/24 63 straipsnio 1 dalies antros pastraipos trečio sakinio aiškinimo tinkamumas atsižvelgiant į proporcingumo principą taip pat matyti iš šios direktyvos 101 konstatuojamosios dalies trečios pastraipos, pagal kurią taikydamos neprivalomuosius pašalinimo pagrindus perkančiosios organizacijos turi skirti ypatingą dėmesį šiam principui. Šis dėmesys turi būti dar didesnis, kai nacionalinės teisės aktuose numatytas pašalinimas taikomas dalyviui ne dėl jo, o dėl subjekto, kurio pajėgumu jis ketina remtis ir kurio atžvilgiu jis neturi jokios kontrolės teisės, padaryto pažeidimo (šiuo klausimu žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Tim*, C-395/18, EU:C:2020:58, 48 punktą).

40 Iš tiesų pagal proporcingumo principą perkančioji organizacija privalo konkrečiai ir individualiai įvertinti atitinkamo subjekto elgesį, remdamasi visais reikšmingais duomenimis (pagal analogiją žr. 2012 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Forposta ir ABC Direct Contact*, C-465/11, EU:C:2012:801, 31 punktą ir 2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93*, C-267/18, EU:C:2019:826, 29 punktą). Šiuo tikslu perkančioji organizacija turi atsižvelgti į dalyvio turėtus išteklius patikrinti, ar subjektas, kurio pajėgumu jis ketino remtis, yra padaręs pažeidimą (šiuo klausimu žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Tim*, C-395/18, EU:C:2020:58, 52 punktą).

41 Nagrinėjamu atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtintų LĮG *Del Debbio* teiginį, kad pagalbinės įmonės, kurios pajėgumu jis ketino remtis, vadovo teistumas teismo bylų registro išraše, su kuriuo gali susipažinti privatūs subjektai, nebuvo nurodytas, o pagal Italijos teisės aktus LĮG *Del Debbio* nebuvo įmanoma sužinoti apie šį apkaltinamąjį nuosprendį, jos negalima

kaltinti nerūpestingumu. Vadinasi, tokiomis aplinkybėmis tai, kad draudžiama pakeisti subjektą, kuriam taikomas pašalinimo pagrindas, prieštarauja Direktyvos 2014/24 18 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam proporcingumo principui.

42 Dar reikia pažymėti, kad kai perkančioji organizacija pagal nacionalinę teisę privalo reikalauti, kad dalyvis pakeistų subjektą, kurio pajėgumu ketino remtis, perkančioji organizacija, vadovaudamasi Direktyvos 2014/24 18 straipsnio 1 dalyje įtvirtintais skaidrumo ir vienodo požiūrio principais, turi užtikrinti, kad pakeitus atitinkamą subjektą nebūtų iš esmės pakeistas šio dalyvio pasiūlymas.

43 Iš tiesų perkančiosios organizacijos pareiga laikytis vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principo, kurio tikslas – skatinti sveiką ir veiksmingą konkurenciją tarp viešajame pirkime dalyvaujančių įmonių ir kuris yra Sąjungos teisės normų, reglamentuojančių viešojo pirkimo sutarčių sudarymo tvarką, pagrindas, visų pirma reiškia, kad konkurso dalyviai turi turėti vienodas sąlygas tiek tuomet, kai jie rengia pasiūlymus, tiek tada, kai perkančioji organizacija juos vertina. Pagal vienodo požiūrio principą ir laikantis skaidrumo pareigos vykstant viešojo pirkimo sutarčių sudarymo procedūrai draudžiamos bet kokios perkančiosios organizacijos ir dalyvio derybos, o tai reiškia, kad pateikus pasiūlymą jo iš principo keisti negalima, neatsižvelgiant į tai, ar tai daroma perkančiosios organizacijos, ar dalyvio iniciatyva (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 11 d. Sprendimo *Archus ir Gama*, C-131/16, EU:C:2017:358, 25 ir 27 punktus bei juose nurodytą jurisprudenciją).

44 Tuo remiantis darytina išvada, kad, kaip ir prašymas paaiškinti pasiūlymą, perkančiosios organizacijos prašymas, kuriuo reikalaujama pakeisti subjektą, kurio pajėgumu ketina remtis konkurso dalyvis, neturi lemti to, kad pastarasis pateiktų tai, kas iš tikrųjų galėtų būti laikoma nauju pasiūlymu, nes juo iš esmės pakeičiamas pradinis pasiūlymas (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *SAG ELV Slovensko ir kt.*, C-599/10, EU:C:2012:191, 40 punktą; 2016 m. balandžio 7 d. *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, EU:C:2016:214, 64 punktą ir 2017 m. gegužės 11 d. Sprendimo *Archus ir Gama*, C-131/16, EU:C:2017:358, 31 ir 37 punktus).

45 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2014/24 63 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies h punktu, atsižvelgiant į proporcingumo principą, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad perkančioji organizacija turi automatiškai pašalinti dalyvį iš viešojo pirkimo procedūros, kai pagalbinė įmonė, kurios pajėgumu šis ketina remtis, pateikė melagingą pareiškimą dėl įsiteisėjusių apkaltinamųjų nuosprendžių, ir tokiu atveju negali reikalauti, kad šis dalyvis pakeistų tą subjektą, ar bent suteikti jam tokią galimybę.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

46 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 63 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies h punktu, atsižvelgiant į proporcingumo principą, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad perkančioji organizacija turi automatiškai pašalinti dalyvį iš viešojo pirkimo procedūros, kai pagalbinė įmonė, kurios pajėgumu šis ketina remtis, pateikė melagingą pareiškimą dėl įsiteisėjusių apkaltinamųjų nuosprendžių, ir tokiu atveju negali reikalauti, kad šis dalyvis pakeistų tą subjektą, ar bent suteikti jam tokią galimybę.

Parašai.